

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
_____ dos. Zaur Məmmədov
_____ "_____" _____ 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050113-Musiqi muəllimliyi

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət" kafedrası

I. Fənn haqqında məlumat :

Fənnin adı: Slf Fortepiano ifaçılığının tarixi

Fənn proqramı: Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi EMŞ-nin "İncəsənət bölməsi"nin 15.02.2008-ci il tarixli iclasının qərarına əsasən çap edilir (pr. N2)ş Bakı, 2014

Kodu: İPFS-B01

Təhsil ili: III (2025-2026), Semestr V

Tədris yükü: Cəmi: 210 saat. Auditoriya saati 75 saat (45 saat mühazirə, 30 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 7 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı,dərəcəsi: Müəllim, Əsədli Aytəkin Oruc qızı

E-mail: asadli.aytekin@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş.,Ə.Məmmədov küçəsi 19, 2 sayılı tədris korpusu

III. Tövsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas ədəbiyyat:

1. F.Rzayeva "Fortepiano ifaçılığın tarixi"
2. Qalatskiy "Xarici ölkə musiqi ədəbiyyatı"
3. Levik "Xarici ölkə musiqi ədəbiyyatı"

Əlavə ədəbiyyat

4. Frid "Rus musiqi ədəbiyyatı"
5. Qivental "Xarici ölkə musiqi ədəbiyyatı"

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi: Fortepiano ifaçılığının tarixi fənni üçün III tədris ilinin birinci semestrndə 45 saat mühazirə, 30 saat seminar məşğələsi nəzərdə tutulur. Kursun tədrisində məqsəd musiqi tədrisinin inkişaf etdirilməsi, musiqi tədrisinin təlim prosesində əhəmiyyətinin izah edilməsi, musiqinin tərbiyəvi və estetik imkanlarından istifadə edilməsi, tələbələrdə musiqi dinləmək zövqünün inkişaf etdirilməsi üçün müasir təlim metodlarından istifadə bacarıqlarının öyrədilməsidir.

VII Davamiyyətə verilən tələblər:

Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır

VIII Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

No	Bal	Qiymət
----	-----	--------

		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması:Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim-mövzu planı: 75 saat (45 saat mühazirə, 30 saat seminar)

S.s	<i>Keçirilən mühazirə mövzuların məzmunu</i>	<i>Müh.</i>	<i>Tarix</i>
1	Mövzu: Fortepiano-simli-klavirli musiqi aləti. Plan: Monoxord haqqında. Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
2.	Mövzu: Klavir mədəniyyətinin formalaşmasının ilkin şəraiti. Klavesin suitası. Plan: Klavesin,Klavikord. Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
3.	Mövzu: Rokoko incəsənəti və fransız klavesinizmi. D.Skarlatti. Plan: Rokoko incəsənəti.Skarlatti sonataları. Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
4.	Mövzu: İ.S.Bax və onun klavir yaradıcılığı. Plan: 15 ikisəsli-15 üçsəsli invensiyalar, prelud və fuqaları. Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
5.	Mövzu: Y.Haydinin fortepiano yaradıcılığı. Plan: Sonataları, fortepiano konsertləri. Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
6.	Mövzu: V.A.Motsartın fortepiano yaradıcılığı. Plan: Sonataları, fortepiano konsertləri. Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
7.	Mövzu: L.Bethovenin fortepiano yaradıcılıqları. Plan: Sonata silsiləsi, fortepiano konsertləri. Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
8.	Mövzu: Mendelsonun fortepiano yaradıcılığı. Plan: "Sözsüz mahnılar" Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
9.	Mövzu: Şumanın fortepiano yaradıcılığı. Plan: "Gənclər üçün albom" silsiləsi. Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
10.	Mövzu: XIX əsrin əvvəllərində Polşa fortepiano sənəti. F.Şopen Plan: Preludiyalar və mazurkalar. Mənbə: [1,2,3,4,]	2	
11.	Mövzu: F.List-ifaçı və pedaqoq. Plan: "Macar rapsodiyaları", konsertləri. Mənbə: [1,2,3,4]	2	
12.	Mövzu: XVIII-XIX əsrlərdə rus fortepiano incəsənəti. Plan:Rus bəstəkarlarının yaradıcılığı. Mənbə: [1,2,4,5]	2	
13.	Mövzu: Mixail İvanoviç Qlinka Plan: Fortepiano əsərləri. Mənbə: [1,2,3,4]	2	
14.	Mövzu: M.Mussorqiski Plan: "Lövhələr" silsiləsi. Mənbə: [1,2,4,5]	2	
15.	Mövzu: P.Çaykovskinin fortepiano yaradıcılığı. Plan:" İlin fəsilləri" pyesləri. Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
16.	Mövzu: XX əsrin rus incəsənəti S.V.Raxmaninov. Plan:Fortepiano konsertləri. Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
17.	Mövzu: D.Şostokoviç fortepiano yaradıcılığı. Plan: "24 prelud və fuqa" silsiləsi. Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
18.	Mövzu: S.S.Prokofyev Plan: "Uşaq musiqisi" incəsənəti. Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
19.	Mövzu: Azərbaycanda fortepiano musiqisinin təkamülü. Plan:Firuzə xanım Qacar,Nəzirə xanım Şah-Mirzə,Xədicə xanım Qaibova. Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
20.	Mövzu: Uzeyir Hacıbəyovunun fortepiano təhsilinin formalaşmasında olan tarixi rolu. Plan:Fortepiano yaradıcılığı.	2	

	Mənbə:[1,2,3,4,5]		
21.	Mövzu: Asəf Zeynallı yaradıcılığı. Plan: Fortepiano musiqisi. Mənbə: [1,2,34,5]	2	
22.	Mövzu: Q.Qarayev yaradıcılığı. Plan: Fortepiano musiqisi. Mənbə: [1,2,4,5]	2	
23.	Mövzu: F.Əmirov yaradıcılığı. Plan: Fortepiano musiqisi. Mənbə: [1,2,4,5]	1	
	Cəm:	45s.	

No	Keçirilən seminar mövzularının məzmunu	Sem	Tarix
1	Fortepiano-simli-klavişli musiqi aləti.Klavir mədəniyyətinin formalaşmasının ilkin şəraiti.Klavesin suitası.	2	
2.	XVIII əsrin Rokoko incəsənəti və fransız klavesinizmi. D.Skarlatti. İ.S.Bax və onun klavir yaradıcılığı.	2	
3.	Y.Haydının fortepiano yaradıcılığı. V.A.Motsartın fortepiano yaradıcılığı.	2	
4.	L.Bethovenin fortepiano yaradıcılığı.	2	
5.	Mendelsonun forteoiano yaradıcılığı.	2	
6.	Şumanın fortepiano yaradıcılığı.	2	
7.	XIX əsrin əvvəllərində Polşa fortepiano sənəti F.Şopen.	2	
8.	Ferens List-ifaçı və pedaqoq.	2	
9.	XVIII-XIX əsrlərdə rus fortepiano incəsənəti. M.İşqlinka.	2	
10.	M.Mussorqski f-no yaradıcılığı. P.Çaykovski f- no yaradıcılığı.	2	
11.	XX əsrin incəsənəti S.V.Raxmaninov.	2	
12.	D.Şostokoviç f-no yaradıcılığı. S.Prokofyev f-no yaradıcılığı.	2	
13.	Azərbaycanda fortepiano musiqisinin təkamülü.	2	
14.	Uzeyr Hacıbəyovun profesional f-no təhsilinin formalaşmasında olan tarixi rolu.Asəf Zeynallı.	2	
15.	Qara Qarayev və Fikrət Əmirov fortepiano yaradıcılığı.	2	
	Cəmi:	30s.	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

“Fortepiano” ixtisası üçün tərtib olunan “Fortepiano ifaçılığının tarixi” fənni proqramın məqsədi tələbələrə demək olar ki, bütün klassik bəstəkarlarla tanışlıq və bu bəstəkarların əsərlərinin ifa tərzini xarakteri haqqında məlumat verilir. Fənn tədrisinin əsas məqsədi tələbələrə uyğun olaraq müəllim kimi formalaşmasına biliklərə yiyələnməklə onların estetik zövqunu musiqi mədəniyyətini yüksəltməkdən ibarətdir.

XII.Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Xarici bəstəkarların fortepiano yaradıcılığı;
- Rus bəstəkarlarının fortepiano yaradıcılığı4
- Azərbaycan bəstəkarlarının fortepiano yaradıcılığı mənimsənilir.
- Müstəqil analiz etmə bacarığına yiyələnir.

XIII. İmtahan sualları:

1. Fortepiano-simli- klavişli musiqi aləti.
2. Klavesin haqqında.
3. Klavikord haqqında
4. Klavir mədəniyyətinin formalaşmasının ilkin şəraiti.Klavesin suitası
5. XVIII əsrin Rokoko incəsənəti və fransız klavesinizmi.
6. D.Skarlatti fortepiano yaradıcılığı.
7. İ.S.Bax ilə onun klavir yaradıcılığı.
8. İ.S.Baxın invensiyaları və preyudləri, fuqaları.
9. Y.Haydının fortepiano yaradıcılığı.
10. Y.Haydının sonataları.
11. V.A.Motsartın fortepiano yaradıcılığı.
12. V.A.Motsartın konsertləri.
13. L.Bethovenin fortepiano yaradıcılığı.
14. L.Bethovenin sonataları, konsertləri.
15. Mendelson f-no yaradıcılığı.
16. Şuman f-no yaradıcılığı.
17. R.Şuman “Gənclər üçün albom” silsiləsi.
18. XIX əsrin əvvəllərində Polşa f-no sənəti Şopen.
19. Şopen yaradıcılığının janrları.
20. F.List ifaçı və pedaqoq.
21. F.Listin f-no yaradıcılığı.
22. XVIII-XIX əsrlərdə rus f-no incəsənəti.
23. M.İ.Qlinka f-no yaradıcılığı.
24. M.Mussorqski f-no yaradıcılığı.
25. P.Çaykovski f-no yaradıcılığı.
26. XX əsrin incəsənəti S.V.Raxmaninov.
27. D.Şostokoviç f-no yaradıcılığı.
28. S.Prokofyev f-no yaradıcılığı.

29. S.Prokofyev sonataları.
30. Azərbaycanda f-no musiqisinin təkamülü. Firuzə xanım Qacar.
31. Nəzirə xanım Şah-mirzə, Xədicə xanım Qaibova.
32. Uzeyir Hacıbəyov profesional f-no təhsilinin formalaşmasında olan rolu.
33. Asəf Zeynallı f-no yaradıcılığı.
34. Qara Qarayev f-no yaradıcılığı.
35. Fikrət Əmirov f-no yaradıcılığı.

XIV. Kollokvium suallar:

I kollokvium:

1. Fortepiano-simli- klavişli musiqi aləti.
2. Klavir mədəniyyətinin formalaşmasının ilkin şəraiti.Klavesin suitası.
3. Klavesin haqqında.
4. Klavikord haqqında.
5. XVIII əsrin Rokoko incəsənəti və fransız klavesinizmi.
6. D.Skarlatti.
7. İ.S.Bax ilə onun klavir yaradıcılığı.
8. İ.S.Baxın invensiyaları və preyardları, fuqaları.
9. Y.Haydının fortepiano yaradıcılığı.
10. Y.Haydının sonataları.
11. V.A.Motsartın fortepiano yaradıcılığı.
12. V.A.Motsartın konsertləri.
13. L.Bethovenin fortepiano yaradıcılığı.
14. L.Bethovenin sonataları, konsertləri.
15. Mendelson f-no yaradıcılığı.

II kollokvium:

1. Şuman f-no yaradıcılığı.
2. R.Şuman "Gənclər üçün albom" silsiləsi.
3. XIX əsrin əvvəllərində Polşa f-no sənəti Şopen.
4. Şopen yaradıcılığının janrları.
5. F.List ifaçı və pedaqoq.
6. F.Listin f-no yaradıcılığı.
7. XVIII-XIX əsrlərdə rus f-no incəsənəti.
8. M.İ.Qlinka f-no yaradıcılığı.
9. M.Mussorqski f-no yaradıcılığı.
10. P.Çaykovski f-no yaradıcılığı.
11. P.Çaykovski "İlin fəsilləri" pyesləri.
12. XX əsrin rus incəsənəti
13. S.V.Raxmaninov Fortepiano konsertləri
14. D.Şostokoviç f-no yaradıcılığı.
15. D.Şostokoviç 24 prelüd və fuqa silsiləsi

Sıf Fortepiano ifaçılığının tarixi fənninin sillabusu 050113-Musiqi muəllimliyi ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.Sillabus "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət" kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında (protokol №01) müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir.

Kafedra müdiri:

dos. A.X.Əliyev

Fənn müəllimi:

B/m. A.O.Əsədli